

Επανεκκίνηση

Ισχυροί Δήμοι. Κάθε μέρα, δίπλα στον πολίτη

Εισήγηση Προέδρου Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας & Κλιματικής Κρίσης

Βλάσση Σιώμου
Δημοτικού Συμβούλου Πεντέλης

Προσυνεδριακός Διάλογος
Λαμία, 17 Οκτωβρίου 2024

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Όπως γνωρίζετε η Επιτροπή μας έχει ως αντικείμενο την επεξεργασία όλων των θεμάτων πολιτικής προστασίας και κλιματικής κρίσης που άπτονται των αρμοδιοτήτων και των λειτουργιών των Δήμων της χώρας.

Η Αυτοδιοίκηση Α΄ Βαθμού, πλέον, έχει αποκτήσει έναν αναβαθμισμένο και ουσιαστικό ρόλο στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας . Παράλληλα, καλείται τα επόμενα χρόνια να διαχειριστεί και τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης, ένα αναδυόμενο παγκόσμιο πρόβλημα σε διεθνές, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Μπροστά στην πρόκληση αυτή, η ΚΕΔΕ αναλαμβάνει να ασχοληθεί εκτός από τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιακών δομών των Δήμων και το επίπεδο εμπλοκής τους στη διαχείριση, αναλύοντας τις επιμέρους ενέργειες πρωτοβουλίες και προγράμματα που πρέπει να γίνουν, σε κάθε στάδιο, ώστε ο κάθε Δήμος να αποκτήσει έναν σύγχρονο επιχειρησιακό σχεδιασμό ένα αξιόπιστο και αποδοτικό σχέδιο και μια επιχειρησιακή ικανότητα ως ασπίδα προστασίας για τους κινδύνους και τις κρίσεις που μας απειλούν.

Η γενική αυτή στόχευση για μας στην αυτοδιοίκηση είναι μια υπόθεση σύνθετη και δύσκολη στην εφαρμογή που θα μπορούσε να είναι εύκολη και απλή αν γίνουν αποδεκτά από το κεντρικό κράτος κατά τη γνώμη μας τα πιο κάτω προαπαιτούμενα:

1. Θεσμική αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων και διαμόρφωση ενός σταθερού στο χρόνο θεσμικού πλαισίου
2. Διοικητική προσαρμογή στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης με κωδικοποίηση των αρμοδιοτήτων σε κάθε επίπεδο της διοίκησης
3. Σταθερή οργανωτική δομή της πολιτικής προστασίας σε επίπεδο Δήμου και σε διαδημοτικό επίπεδο
4. Στελέχωση τοπικών δομών με μόνιμο προσωπικό και επικουρική ενίσχυση με έκτακτο προσωπικό και εθελοντικές ομάδες
5. Εξειδίκευση του επιχειρησιακού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο για κάθε κατηγορία κινδύνου και δημιουργία εργαλείων παραμετροποίησης και εφαρμογής του σχεδιασμού αυτού
6. Διασφάλιση του απαιτούμενου βάσει του σχεδιασμού μηχανολογικού και τεχνολογικού εξοπλισμού

7. Σταθερή και επαρκή ετήσια χρηματοδότηση και διασφάλιση στοχευμένων χρηματοδοτικών λύσεων μέσα από ανταγωνιστικά και άλλα προγράμματα

8. Αξιοποίηση ειδικών εφαρμογών ΤΠΕ και προϊόντων της επιστημονικής έρευνας για τη πρόληψη και τη θωράκιση ευάλωτων περιοχών από κινδύνους φυσικών καταστροφών

9. Εκπόνηση πολυετούς ειδικού προγράμματος για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των δημοτικών υποδομών . Χρηματοδότησή του μέσω του τέλους ανθεκτικότητας

10. Διαβαθμισμένη εκπαίδευση στελεχών ΟΤΑ, εθελοντικών ομάδων και του τοπικού πληθυσμού σε θέματα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων

Ας πάμε όμως να δούμε τα επιμέρους ζητήματα για τα οποία προσδοκούμε μέσα από το σημερινό διάλογο να εμπλουτιστούν με τις δικές σας ανάγκες και προτάσεις αφού ο καθένας από σας έχει να καταθέσει τη δική του εμπειρία από τη δοκιμασία που έχει υποστεί στο πεδίο.

1. ΟΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Κατ' αρχήν εφόσον δεν αποφασιστεί από τη κυβέρνηση ριζική αλλαγή του Νόμου για τη Πολιτική Προστασία θα πρέπει να περάσουμε άμεσα στην εφαρμογή του Ν. 4662/2020.

Ο νόμος αυτός θεωρείται σύγχρονος εξειδικεύει και ρυθμίζει το σύνολο των αρμοδιοτήτων , του επιχειρησιακού σχεδιασμού και εν γένει της λειτουργίας του συστήματος πολιτικής προστασίας στη χώρα μας. Θυμίζουμε ότι είχαμε αναστολή διατάξεων εφαρμογής του νέου νόμου για τη πολιτική προστασία λόγω του covid-19 αφού συνέπεσε η εφαρμογή του μ' αυτή τη χρονική περίοδο.

Βασικό ζήτημα αποτελεί η ύπαρξη μόνιμων δομών και μηχανισμών πολιτικής προστασίας στους Δήμους.

Θυμίζουμε ότι με βάση το άρθρο 97 του Ν. 3852/2010 προβλέπεται ότι οι Οργανισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας των Δήμων πρέπει να περιλαμβάνουν οργανική μονάδα Περιβάλλοντος– Πολιτικής Προστασίας.

Σε ίδια λογική κινείται και ο Ν.4662/2020.

Με βάση το Άρθρο 21 παρ.1 προβλέπεται ότι «Στους Δήμους συστήνεται Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας υπαγόμενο απευθείας στο Δήμαρχο, το οποίο

στελεχώνεται με προσωπικό αποκλειστικής απασχόλησης επί θεμάτων πολιτικής προστασίας».

Για τους πιο πάνω λόγους προτείνουμε, μετά από σχετική καταγραφή των υφιστάμενων δομών, να προβλεφθούν αντίστοιχες μονάδες μετά από προσαρμογή των ΟΕΥ και ταυτόχρονα να αυξηθούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) προκειμένου να αποκτήσουν όλοι οι Δήμοι μια οργανική μονάδα Πολιτικής Προστασίας (επιπέδου Τμήματος ή Γραφείου αναλόγως μεγέθους και κατηγορίας) που θα ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει το κανονιστικό πλαίσιο.

Αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων

Ενώ σε ότι αφορά το οδικό δίκτυο της χώρας οι αρμοδιότητες (συντήρησης, καθαρισμού, αποχιονισμού κτλ.) έχουν ξεκαθαρίσει σε μεγάλο βαθμό με το χαρακτηρισμό και τη ταξινόμηση του δικτύου σε εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό-τοπικό, υπάρχουν άλλες αρμοδιότητες στις οποίες εμφανίζονται «γκρίζες ζώνες».

Είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστούν οι αρμοδιότητες που συνδέονται με την πρόληψη των φυσικών καταστροφών όπως :

– Η αστυνόμευση, διευθέτηση και καθαρισμός των κοιτών των υδατορεμάτων. Υπενθυμίζουμε ότι ισχύει το άρθρο 224 του Ν. 4555/2018 (“Κλεισθένης”), σύμφωνα με το οποίο το αντικείμενο του καθαρισμού των υδατορεμάτων αποτελεί πλέον εξ ολοκλήρου, ανεξαρτήτως του καθορισμού ορεινής και πεδινής κοίτης των υδατορεμάτων, αρμοδιότητα των Περιφερειών της χώρας.

– Η επανεξέταση της αρμοδιότητας που αφορά τον καθαρισμό των οικοπέδων αρμοδιότητα που είναι δύσκολο να ασκηθεί στο συνολικό αριθμό των οικοπέδων ειδικά στους επαρχιακούς και εκτεταμένους γεωγραφικά Δήμους και δημιουργεί τριβές και δυσανάλογες των δυνατοτήτων πολλών Δήμων ευθύνες. Ο βεβιασμένος τρόπος που επιχειρήθηκε να εφαρμοστεί με βάση το νέο θεσμικό πλαίσιο δημιούργησε χρονικές ανακολουθίες και μετάθεση επικοινωνιακά τουλάχιστον της ευθύνης της διαχείρισης στους Δήμους γιατί δεν προλάβουμε λείπει να παρέμβουμε στις περιπτώσεις όσων αμέλησαν και για την απομάκρυνση της συγκεντρωθείσας βιομάζας από τους καθαρισμούς των ιδιωτικών οικοπέδων.

Επιτάχυνση εφαρμογής συναφών δημόσιων πολιτικών

– Να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση του κτηματολογίου και του δασολογίου και να προωθηθούν κατά προτεραιότητα τα Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια στις Δημοτικές κοινότητες με αυθαίρετα.

Οι εκκρεμότητες αυτές παράγουν δευτερογενή προβλήματα σε σχέση με τις εργασίες πρόληψης κινδύνου που σχετίζονται με τις πυρκαγιές και την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων.

Κωδικοποίηση των ισχυουσών διατάξεων

Θεωρούμε αναγκαίο να δρομολογηθεί :

- Η κωδικοποίηση των ισχυουσών διατάξεων με τις αρμοδιότητες των Δήμων για κάθε κατηγορία φυσικών ή άλλων καταστροφών ανά στάδιο (πρόληψη, αντιμετώπιση, αποκατάσταση).
- Η αυξημένη ισχύς διατάξεων ή η αναστολή άλλων που εφαρμόζονται όταν στη μία κρίση έχουμε μια δεύτερη κρίση πράγμα που τελικά δημιουργεί σύγχυση για το τι τελικά υπερισχύει .

2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Για μια συντεταγμένη και αποτελεσματική πολιτική προστασία σε τοπικό επίπεδο είναι αναγκαία η εκπόνηση ενός Εθνικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας στην οποία να εντάσσονται όλα τα προγράμματα, σχέδια, μέτρα και δράσεις σε επίπεδο πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης σύμφωνα με τις προβλέψεις των «Περιφερειακών Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών» των Περιφερειών και των «Τοπικών Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών» των Δήμων.

Στην καταγραφή και ιεράρχηση των αναγκών κατά Περιφερειακή Ενότητα θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά οι Δήμοι, με τον συντονισμό και τη διατύπωση προτάσεων των οικείων Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων (ΠΕΔ) με στόχο τη διασφάλιση και της διαλειτουργικότητας όλων των δομών και συστημάτων της δημόσιας διοίκησης και της αυτοδιοίκησης.

3.ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Μόνιμο προσωπικό

Όπως έχουμε προαναφέρει η ανάγκη δημιουργίας δομών πολιτικής προστασίας σε κάθε Δήμο αποτελεί γράμμα κενό αν δεν συνοδευτεί από επαρκή στελέχωση με ειδική προκήρυξη για μόνιμο προσωπικό για το οποίο θα θεσπίζεται η υποχρεωτική και χωρίς παρεκκλίσεις 5ετής τουλάχιστον παραμονή τους στη θέση αυτή.

Έκτακτο προσωπικό

Ζητάμε να επεκταθεί η χρονική διάρκεια των συμβάσεων εποχικού προσωπικού πυροπροστασίας στους 6 μήνες ή εναλλακτικά να ταυτίζονται με τη χρονική διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου όπως κάθε φορά καθορίζεται από τις Πυροσβεστικές Διατάξεις. Ιδιαίτερη σημασία έχει να μην υπάρχουν περιορισμοί στα χρονικά κενά μεταξύ συμβάσεων με το ίδιο φυσικό πρόσωπο κάτι το οποίο αποστερεί από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έμπειρα και ικανά στελέχη για τις ανάγκες της πυροπροστασίας αλλά και άλλων δράσεων πολιτικής προστασίας. Είναι το απόλυτα λογικό και το επιχειρησιακά ιδανικό.

Αντίστοιχα, θα μπορούσε να υπάρχει πρόβλεψη για εποχικό προσωπικό πολιτικής προστασίας κατά τους χειμερινούς μήνες τουλάχιστον στους πιο ευάλωτους Δήμους. Το προσωπικό αυτό θα μπορούσε να απασχοληθεί σε καθαρισμούς φρεατίων, σε μέτρα πρόληψης, αποχιονισμούς κτλ.

Επιπρόσθετα παραμένει επίκαιρο και αναγκαίο ένα ειδικό πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για τους Δήμους, τα νομικά τους πρόσωπα και τους Συνδέσμους προσανατολισμένο στις ανάγκες ενίσχυσης με ανθρώπινο δυναμικό της οργάνωσης του συστήματος πολιτικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο.

4. ΣΤΑΘΕΡΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Θεσμοθετημένοι πόροι

Για την εφαρμογή του θα πρέπει να διασφαλίζεται η διεύρυνση και αύξηση της ετήσιας χρηματοδότησης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας σε επίπεδο αυτοδιοίκησης από Ευρωπαϊκούς και από Εθνικούς πόρους.

Η βασική χρηματοδότηση της πολιτικής προστασίας σήμερα στους Δήμους υλοποιείται μέσω της ΣΑΤΑ πυροπροστασίας . Έχουμε ζητήσει κατ' επανάληψη να μετατραπεί σε ΣΑΤΑ πολιτικής προστασίας με υπερδιπλασιασμό του ποσού που σήμερα αποδίδεται στους Δήμους και τους Συνδέσμους και με διακριτή εγγραφή και εκτέλεση των έργων και δράσεων πολιτικής προστασίας στους ετήσιους προϋπολογισμούς των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καλύπτοντας όλες τις κατηγορίες κινδύνων και των αναγκαίων δράσεων και ενεργειών πρόληψης. Αν δεν γίνει αυτό να κοστολογήσουμε τις μέσες ετήσιες ανάγκες σε προληπτικά αντιπλημμυρικά μέτρα και παρεμβάσεις (καθαρισμοί φρεατίων , πρανών κτλ) και σε πιθανές ανάγκες αποχιονισμού βάσει στατιστικών μετεωρολογικών δεδομένων και να

δημιουργηθεί μια δεύτερη ΣΑΤΑ που θα καλύπτει τους κινδύνους της χειμερινής περιόδου.

Και σα να μην έφτανε η διαπιστωμένη από την εφαρμογή κάθε χρόνο των μέτρων πυροπροστασίας έλλειψη πόρων ήρθε και η απόφαση που στερεί από την επόμενη χρονιά τη χρηματοδότηση μέσω ειδικής ΚΥΑ των Συνδέσμων για δράσεις πυροπροστασίας για τη πρόληψη δηλαδή σε διαδημοτικό επίπεδο. Με βάση τη νέα διάταξη οι Σύνδεσμοι θα πρέπει να χρηματοδοτούνται για τις δικές τους δράσεις πυροπροστασίας από τους Δήμους οι οποίοι θα τους εκχωρούν ένα μέρος της κατανομής της ΣΑΤΑ πυροπροστασίας που θα λαμβάνουν.

Πέραν τούτου επαναλαμβάνουμε και υπενθυμίζουμε πόσο κρίσιμη είναι η παράμετρος του χρονικού συντονισμού για τις δράσεις πολιτικής προστασίας και συνεπώς πόσο σημαντική είναι η έγκαιρη καταβολή της ΣΑΤΑ στους Δήμους.

Χρηματοδοτικά μέσα

Ειδικότερα θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν οι δράσεις που αφορούν την ενίσχυση των δομών πολιτικής προστασίας, την πρόληψη των πλημμυρών, των δασικών πυρκαγιών, των κατολισθήσεων της διάβρωσης των ακτών, καθώς και η αντισεισμική θωράκιση των δημοσίων/δημοτικών κτιρίων.

Η δημιουργία ενός επιχειρησιακά αποτελεσματικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί και να ενισχυθεί με έργα , εξοπλισμό και δράσεις από τα Αναπτυξιακά Προγράμματα και τα χρηματοδοτικά εργαλεία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου (ΕΣΠΑ 2021–2027), το Ταμείο Ανάκαμψης, το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021–2025, το Πράσινο Ταμείο κλπ).

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι στο ΕΣΠΑ 2021–2027 προβλέπεται διακριτό Πρόγραμμα (ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ) για την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας. Στα πλαίσια εξειδίκευσης εφαρμογή θεωρούμε απολύτως αναγκαία τη συμμετοχή των ΟΤΑ ως τελικών δικαιούχων σε συγκεκριμένες προσκλήσεις που άμεσα ή έμμεσα ενισχύουν τη πολιτική προστασία και την ανθεκτικότητα των υποδομών μας. Βασική μας διεκδίκηση θα πρέπει να είναι η δημιουργία ενός ειδικού λογαριασμού που θα τροφοδοτείται από το τέλος ανθεκτικότητας και θα καλύπτει ειδικά έργα και δράσεις που θα συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα των πόλεων και των οικισμών μας.

Από το πόρο αυτό θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν στο επίπεδο του κάθε Δήμου τα Σχέδια Αστικής Ανθεκτικότητας που προβλέπονται να εκπονηθούν σε κάθε Δήμο μέχρι τις 31/5/2025 βάσει του Άρθρου 45 του Ν. 5106/2024.

5. ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Θα πρέπει ν' αξιοποιηθεί η εφαρμογή ΤΠΕ για την πολιτική προστασία και να υποβοηθηθούν τεχνικά οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για ειδικές εφαρμογές όπως είναι οι ψηφιακοί χάρτες και η αξιοποίηση γεωχωρικών δεδομένων, τα τοπικά επιχειρησιακά κέντρα και κέντρα επιτήρησης, η χρήση Drones και άλλες ειδικές εφαρμογές που δεν είναι της παρούσης να επεκταθούμε αυτή τη στιγμή αλλά θα μπορούσε ν' αποτελέσει αντικείμενο ειδικής συνεδρίασης της επιτροπής μας ή και θεματικής ημερίδας .

Παράλληλα είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η συντήρηση και η συνεχής λειτουργία των συστημάτων μετά την εγκατάστασή τους καθώς και η διαλειτουργικότητά τους με αντίστοιχα υφιστάμενα συστήματα που ανήκουν σε άλλους συναρμόδιους φορείς.

6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να δοθεί έμφαση στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εθελοντών, του έκτακτου προσωπικού πολιτικής προστασίας. Προτείνεται να αποτελεί αναγκαίο στάδιο η ταχύρρυθμη εκπαίδευση πριν την ανάληψη των καθηκόντων του προσωπικού που θα στελεχώσει τμήματα πολιτικής προστασίας. Επιπρόσθετα για τα στελέχη των Δήμων και των Συνδέσμων προτείνεται να οργανωθεί στα πρότυπα του επιτυχημένου εκπαιδευτικού προγράμματος της ΚΕΔΕ και του ΕΚΠΑ ένα νέο πρόγραμμα τηλεεκπαίδευσης μέσω της πλατφόρμας του ΕΚΠΑ με επικαιροποιημένο και στοχευμένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο αλλά και με πιστοποίηση της παρεχόμενης γνώσης.

Ειδικό πρόγραμμα θα πρέπει αναπτυχθεί και για τους εθελοντές αλλά ακόμα και για το εποχικό προσωπικό. Να σημειώσουμε ότι είναι πολύ σημαντικό στη προσπάθεια να δομηθεί ένας μηχανισμός πολιτικής προστασίας να είναι κοινωνικοί μέσα από δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης τόσο οι τοπικοί φορείς αλλά και οι δημότες μας.

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι εμείς ως αυτοδιοίκηση δεν φοβόμαστε να σηκώσουμε και πρόσθετες ευθύνες αφού υπάρχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις που

ανέφερα στην αρχή. Αρκεί να ξέρουμε τι υποχρεούμαστε να κάνουμε, με ποιο προσωπικό και μέσα, με ποιους πόρους και με την υποχρέωσή μας τότε ν' αξιολογούμαστε όλοι για την ικανότητα και τις αδυναμίες μας, και οι αυτοδιοίκηση αλλά και οι κρατικοί φορείς και οι κάθε είδους αρμόδιοι.

**Ο Πρόεδρος της Επιτροπής
Πολιτικής Προστασίας & Κλιματικής Κρίσης
Βλάσσης Σιώμος
Δημοτικός Σύμβουλος Πεντέλης**